



ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa



A Szentesi gyepek (HUKM20029) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve



Debrecen
2014

Ügyfél

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Együttműködő partner

RESPECT Tanácsadó és Szolgáltató Kft.

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Müller Zoltán

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Kiss Béla

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Fülöp Gyula

Közreműködő szakértők

Szalai Mónika

Mizsei Edvárd

Dr. Gulyás Gergely

Horváth Dénes

Hódör István

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai.....	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....	7
1.7.7. Egyéb tervek.....	7
1.7.8. Fontosabb jogszabályok.....	8
2. Veszélyeztető tényezők.....	9
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2. Kezelési javaslatok.....	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	10
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	19
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	20
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	20
3.2.5. Mellékletek.....	21
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	23

3.3.1. Agrártámogatások.....	23
3.3.2. Pályázatok.....	27
3.3.3. Egyéb.....	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	27
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	27
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	29
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	30
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	32
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	33
1.1. Környezeti adottságok.....	33
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	33
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	33
1.1.3. Talajtani adottságok.....	33
1.2. Természeti adottságok.....	33
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	36
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	39
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	39
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	39
1.3. Területhasználat.....	39
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	39
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	40
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	40
2. Felhasznált irodalom.....	44
3. Térkép.....	45

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Szentesi gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (KjKTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUKM20029
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	606,04 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek
- 6440 - Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei

*kiemelt jelentőségű élőhely

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Megye
Szegvár	186,4306	Csongrád
Szentes	419,6094	Csongrád

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület az Országos Ökológiai Hálózat övezet területével 340,07 ha területen átfedésben van (55,63% ökológiai folyosó, 0,49% pufferterület).

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Védett természeti területtel nem fed át a tervezési terület, ezért természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik rá.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény.

- Csongrád megye területrendezési terve (10/2012. (III. 19.) önkormányzati rendelettel módosított 21/2005. (XII. 1.) önkormányzati rendelete).

Településrendezési terv címe	Önkormányzati rendelet/határozat éve, száma	Vonatkozás	Hatálybalépés
Szegvár, HÉSZ	5/2012 (IV.12.) rendelet	teljes település	2012.04.12.
Szegvár, HÉSZ - egységes szerkezetben 2012	13/2010. (XI. 15.) rendelet	teljes település	2012.04.12.
Szegvár , szabályozási terv és HÉSZ	13/2010 (XI.15.) rendelet	teljes település	2010.11.15.
Szegvár, településszerkezeti terv	172/2010. (XI. 15.) határozat	településrész	
Szentes Város Helyi építési szabályzatának és Szabályozási tervének módosítása	13/2014. (VII.15.) önkormányzati rendelet	teljes település	2014.07.15.
Szentes Város Helyi építési szabályzata és Szabályozási terve	5/2009. (III.09.) Kt rendelet	teljes település	2009.03.09.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területre vonatkozó erdőgazdálkodási tervek tekintetében a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) Erdészeti Igazgatóságán elérhető Országos Erdőállomány Adattár erdőtervi adatai nyújtanak erdőrészlet szinten aktuális információkat, ezeknek a lényegi részeit és következtetéseit a II. Megalapozó dokumentáció 1.3.3.2. Erdészet című fejezet tartalmazza (lekért alapadatok erdőrészlet szinten: terület, faállománytípus, rendeltetés, kor, természetesség, tervezett fahasználat, távlati célállomány).

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A területet érintő körzeti vadgazdálkodási tervek a területileg illetékes megyei kormányhivataloknál lelhetők fel. Melyek a jogszabályoknak megfelelően egységesen a 2007 – 2017-es időszakra vonatkoznak. A tervek az alábbi vadásztársasági területi kódszámokkal kerültek benyújtásra.

06-802710-1-4-1 Szentesi Új Barázda Vadásztársaság – Szentes

06-802810-1-4-1 Szegvári Vadásztársaság – Szegvár

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nem található halászati hasznosítású víztér, így halgazdálkodási terv sem készült rá vonatkozóan.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A terület a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv Tisza részvízyűjtőjéhez, annak a 2-19 Kurca tervezési alegységéhez tartozik.

1.7.7. Egyéb tervek

-

1.7.8. Fontosabb jogszabályok

A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok:

- A TANÁCS 92/43/EGK IRÁNYELVE (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről („Élőhelyvédelmi Irányelv”);
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet;
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény;
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet;
- Fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet;
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény;
- A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról;
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény;
- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet;
- A Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet;
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet;
- A nem termelő mezőgazdasági beruházások támogatásáról szóló 33/2008 (III. 27.) FVM rendelet;
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet;
- 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről;
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról;
- 220/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól és módosításai ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról;
- 379/2007. (XII. 23.) Kormányrendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról;
- 21/2006. (I. 31.) Kormányrendelet a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	39	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) Síksági pannon löszgyepek (6250*), Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): Veszélyeztető tényező a mezőgazdasági hasznosítás (legeltetés) elmaradása. Vélhetően ennek is a következménye az élőhely nagyarányú fogyatkozása.
A03.03	Kaszálás felhagyása/hiánya	H	39	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), Síksági pannon löszgyepek (6250*), Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): Veszélyeztető tényező a mezőgazdasági hasznosítás (kaszálás) elmaradása. Vélhetően ennek is a következménye az élőhely nagyarányú fogyatkozása.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Szentesi gyepek kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak. A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek (pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása elsősorban a gyepegzáródáshoz, és a vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén. A vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések továbbá a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományainak megőrzését is szolgálják.

A gyepegzáródás tekintetében ezt a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, illetve az elszántások megakadályozása tudják biztosítani. A vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a csatornák szikes vizes élőhelyeket csapoló hatásának csökkentése szolgálja.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv. Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. A terület egészére megfogalmazott általános kezelési javaslatok

- A jelölő élőhelyek (pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) állományainak fenntartása aktív természetvédelmi kezeléssel (legeltetés, kaszálás).
- Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési rendszer kialakítása a túllegeltetés/alullegeltetés elkerülése érdekében.

- A gyepek cserjésedésének megakadályozása aktív élőhelykezeléssel.
- Az inváziós növényfajok (fehér akác, keskenylevelű ezüstfa) visszaszorítása, terjedésének megakadályozása megfelelő természetvédelmi kezeléssel.
- A gyepek és vizes élőhelyek természetesnek megfelelő vízellátásának biztosítása megfelelő vízkormányzással.
- A pannon szikes sztyeppék és mocsarak, valamint a síksági pannon löszgyepek élőhelytípusok területi arányának növelése, különösen a területek koherenciájának növelése, elsősorban a gyepterületek közé ékelődő, szántóföldi művelésre kevésbé alkalmas területek visszagyepesítésével.
- A gépjárművek okozta taposási károk mérséklése a gyepterületeken.

3.2.1.2. Kezelési egységek

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A Szentesi gyepek Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 5 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 fejezet mutatja be.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: Nádas, pántlikafüves, virágkákás, valamint zsiókás mocsarak. Két nagyobb, (véltetően Kurca-) holtmeder tartozik ide, illetve kisebb medrecskék. A kezelési egység kiterjedése 9,6 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, metyekörös mocsarak (B3), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vízi mocsarak (B6), állóvizek (U9)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Kötelező előírások nem adhatók meg.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Vízborítás és vízszint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos. (V35)
- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell. (V42)
- A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni. (V44)

- December 15. és február 15. között lehet nádatatást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével. (V47)
- A nádatatás csak fagyott talajon végezhető. (V56)
- A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell. (V57)
- Nádat deponálni, válogatni a területen tilos. (V58)
- A nádatatás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos. (V62)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szerv munkatársát. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján. (GY103)
- Élőhely-rekonstrukció. (GY118)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Művelési ágtól függetlenül a természetes domborzati viszonyok szerint összegyűlő belvizek visszatartása támogatandó. A vízvisszatartás, vízmegtartás koncepcionális tervezése során nagyon fontos szempont, hogy a vízvisszatartás milyen szinten valósul meg, csatornamederben történő tározásról van szó, vagy a meder menti területek is előntésre kerülnek. A koncepcionális tervezés meghatározó eleme kell, hogy legyen a vízmegtartás, ill. előntés hatásainak vizsgálata. A jelenlegi, érvényes üzemeltetési engedélyek alapján történő vízelvezetési és vízkormányzási gyakorlattól eltérő vízvisszatartással, vízkormányzással járó elképzeléseket, csak a szükséges hatásvizsgálatok, műszaki tervezés és hatósági engedélyeztetés után lehet megvalósítani. A jelenlegi vízelvezetési, vízkormányzási gyakorlat módosítása, ill. az ehhez szükséges koncepcionális és részletes tervezési folyamat csak a vízügyi kezelő Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal végzett egyeztetés után, a célok és a feladatok kölcsönös összehangolása alapján lehetséges. A – főként az időszakosan kiszáradó – mocsarak legeltetése az illetékes nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetéssel lehetséges.

A nem zsombékoló magassásosok kiszáradásuk utáni mozaikos kaszálása, valamint egyes mocsaraknak az illetékes nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett legeltetése lehetséges.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat a terület jellege miatt nem adható meg

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A terület belvízelvezető rendszerének a mocsarak ökológiai vízigényének megfelelő működtetése, hosszú távon ezen élőhelyek fenntartása és arányuk növelése érdekében alapvető fontosságú. A vízmegtartó képesség növelése pozitív hatású volna a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományára. A nádasok esetleges aratására és legeltetésére vonatkozó szabályozás az élőhely károsításának és élővilága zavarásának elkerülését szolgálja. A kezelési

egység egyes élőhelyeinél az időszakosan és megfelelő módon végzett legeltetés állapotfenntartó tevékenység.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ide tartoznak a gyepek. Mocsárrétek és szikes rétek, cickórós puszták, sztyepek, valamint átmeneteik és degradátumaik. A Natura terület túlnyomó részét ezek adják. Összes kiterjedésük 333,3 ha.

A kiszáradt és szikesedő ártéri helyzetben lévő Natura 2000 területen a kezelési egységbe tartozó különböző gyepek élőhelyek egymással erősen mozaikolnak, gyakoriak az átmeneti helyzetű (mocsárrét (D34)-szikes rét (F2), szikes rét (F2)-cickórós (F1b)), az erősen degradált vagy rehabilitálódó állományok, amelyeknél az eredeti élőhelyek már alig felismerhetők.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: mocsárrétek (D34), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
- Natura 2000 élőhelyek: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) (jelölő élőhely), síksági pannon löszgyepek (6250*) (jelölő élőhely), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) (jelölő élőhely)

* kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Gyepek esetén a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Korm. rend előírásait szükséges alapul venni. Az erdőfoltokra nem adhatók meg kötelező előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását. (GY23)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (25)
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani. (GY32)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)

- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható. (GY57)
- A gyepon legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át. (GY61)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfaj: kecske. (GY69)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnél el kell telnie. (GY91)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- 10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként. (GY94)
- A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani. (GY99)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak (GY102) Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.. (GY103)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- A területen trágyadeponia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható. (GY120)
- A legelészárított területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani. (GY122)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A szikes rétek vízháztartásának megőrzését és javítását figyelembe véve volna szükséges a terület belvízelvezető rendszerét működtetni. Az összegyűlő belvizek visszatartása támogatandó. Így például a Berek területrésze keleti részén, a Kontra csatornában való vízvisszatartás révén szárazabb időszakokban javítani lehetne a gyepek vízállapotán, ami a környező szántókon is jótékony hatású lehet. A vízvisszatartás, vízmegtartás koncepcionális tervezése során nagyon fontos szempont, hogy

a vízviisszatartás milyen szinten valósul meg, csatornamederben történő tározásról van szó, vagy a meder menti területek is előntésre kerülnek. A koncepcionális tervezés meghatározó eleme kell, hogy legyen a vízmegtartás, ill. előntés hatásainak vizsgálata. A jelenlegi, érvényes üzemeltetési engedélyek alapján történő vízelvezetési és vízkormányzási gyakorlattól eltérő vízviisszatartással, vízkormányzással járó elképzeléseket, csak a szükséges hatásvizsgálatok, műszaki tervezés és hatósági engedélyeztetés után lehet megvalósítani. A jelenlegi vízelvezetési, vízkormányzási gyakorlat módosítása, ill. az ehhez szükséges koncepcionális és részletes tervezési folyamat csak a vízügyi kezelő Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal végzett egyeztetés után, a célok és a feladatok kölcsönös összehangolása alapján lehetséges.

Gyepes (főként degradáltabb, száraz) élőhelyeken kisebb facsoportok, szoliter fák ültetése előzetes felmérés alapján lehetséges.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatokat nem adunk meg

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A gyepes élőhelyek állapotának javítása, a természetesség növekedését segítheti. A megfelelő kaszálási rend (talajállapot-vízháztartás helyzete szerint időben fokozatos, térben mozaikos) kialakítása a természetszerűbb gyepek állapotának fenntartáshoz, a degradáltabbakénak a javításához szükséges. Ez mindhárom jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) szempontjából pozitív volna. Amennyiben hosszú távon a vízelvezető csatornák hatását csökkenteni lehetne, és a talajvíz kevésbé gyorsan süllyedne a tavaszi-nyári időszakban, ez főképp a mocsárrétek és a szikes gyepek-mocsarak (pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) állapotát javítaná.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe foglaltuk össze az erdőket, facsoportokat, cserjéseket. Őshonos fajokból álló pionír, jellegtelen vagy telepített fajokból álló erdőfoltok, erdősávok, facsoportok, őshonos fafajok nemesített és klónozott változatainak, valamint idegenhonos fásszárúak telepített és spontán állományai. A Natura 2000 terület erdősítettsége és erdősültsége nem jelentős. Az őshonos fajokból álló erdőfoltoknál nagyobb számban és kiterjedésben találhatók nemesített és klónozott változatok, valamint idegenhonos fásszárúak telepített és spontán állományai a területen. Ezen belül a nemes nyarasok száma ugyan kevesebb, de területi arányuk nagyobb, mint a sok apró folttal képviseltetett akácosoké. Előfordulnak még ezüsthéjasok és tamariskások is. A kezelési egység kiterjedése összesen 39,6 ha. A kezelési egység egy része nem ún. üzemtervezett erdő, azaz az Országos Erdészeti Adattárban nyilvántartott terület. Olyan erdők és faállományok is tartoznak ide, amelyek nem erdő művelési ágú területen találhatók. A természetmegőrzési terület 8 üzemtervezett erdő alrészletet érint, mely 23,5 hektáron helyezkedik el. Védett állomány nincs. Az erdők jelenlegi állapotukban is (részben vagy egészben) természetvédelmi célkitűzések megvalósulását szolgálják, vagy pedig megfelelő alapot szolgáltatnak ahhoz, hogy élőhely-fejlesztéssel rövidebb idő alatt olyan kedvező állapotú erdők legyenek, amelyek már a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelnek.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), nemesnyárasok (S2), nem őshonos fajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Szentes 92A, 92B, 92D, 99C, 99D, 99E, 99G, 101A

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Ezeket a faállományokat javasoljuk elsősorban hosszú távon is erdőként fenntartani.

Jelenleg a faállományok nagyobb részt idegenhonos fajokból állnak, jellemzőek az akácok, elegendő akácok, nemes nyárasok. Egy részlet elegendő fűzes.

A távlati célállományok között azok, amelyek hazai és tájhoz fajokkal újíthatók (kocsányos tölgyes, egyéb kemény lombos, egyéb lomb elegendő-hazai nyáras), kisebbségben vannak. Ezek a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fajok arányának csökkentése felel meg, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb lombos fajok közül a hazai, természetközeli fajokat alkalmazzák a felújításban.

A távlati célállományok között akác, nemes fűzes és nemes nyáras is szerepel. Javasoljuk, hogy ezeknek az erdőrészeknek az esetében is inkább őshonos, illetve tájhoz fajt alkalmazzanak. Idegenhonos állományok hosszú távú fenntartása, már propagulum-termelésük miatt sem javasolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

(a) Kötelező előírások és korlátozások

- Vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv: Marosszög-Csanádi körzet (Érvényes 2008. január 1-től 2017. december 3-ig).
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet rendelkezéseit kell figyelembe venni az Országos Erdészeti Adattárban nyilvántartott területek esetén

(b) Önkéntesen vállalható előírások

- Községi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetközeli erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása. (E04)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a községi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete. (E19)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtakarás/községi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)

- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal. (E51)
- Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása. (E52)
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása. (E89)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Elérendő cél a meglévő erdőfoltok szerkezetének és fajkészletének természetszerűbbé alakítása. A távlati célokban lévő idegenhonos állományok általános javaslatok között megfogalmazott lecserélése szerkezetátalakításnak minősül, így élőhelyrekonstrukciós jellegű beavatkozás.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A fészkelő madárvilág, főként a gyeses élőhelyekhez kötődő ritka fajok (kékvércse (*Falco vespertinus*), szalakóta (*Coracias garrulus*)) állományainak fenntartása érdekében javasolt szoliter fákon, facsoportokban, erdőfoltokban és erdősávok szegélyeiben költőládák, odúk kihelyezése.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhelyi felmérések alapján, a területen nagyon kevés őshonos fajból álló erdő található. Ezek szerkezete is leromlott, fajkészlete szegényes. Idegenhonos állományok hosszú távú fenntartása, már propagulum termelésük okán sem javasolt, további ültetésük pedig kerülendő. Ezeknek a tájra jellemző erdőtípusokká történő átalakítása, a gyp-erdő mozaikok arányainak javítása, a természetszerű erdőfoltok nagyságának és számának növelése a természetesség növekedéséhez járulhat hozzá. Az idegenhonos fafajok és cserjefajok visszaszorítása az érintkező jelölő élőhelyfoltok ((pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440))) szempontjából is pozitív lehet.

KE-4 kezelési egység

Meghatározása: Intenzív hasznosítású szántók, lucernások, energiafű ültetvények. A Natura területen nagyobb tömbökben mindenütt előfordulnak. Az arányuk magas, több, mint 30%, összesen 207 ha a kezelési egység kiterjedése.

Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2), évelő energianövények ültetvényei (T12)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Nem adhatók meg kötelező előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező. (SZ04)
- A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni. (SZ16)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. (SZ20)
- Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos. (SZ21)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Tápanyag utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (Sz37)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel. (SZ55)
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése. (SZ56)
- A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges. (SZ64)
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők. (SZ67)
- Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése. (SZ74)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Környezetkímélő, lehetőleg tájfajták vetésével végzett növénytermesztés a rövid és középtávú cél. Hosszútávon a meglévő szántók rekonstrukciós program keretében történő visszagyepesítése (felhagyás, spontán gyepesedés és gyepesítés) és erdősítése támogatandó célkitűzés. Elsősorban az intenzív művelésre kevésbé alkalmas szikes területeket, főként a mélyebb vonulatokat érdemes bevonni gyeprekonstrukciós programba. Az egykori szikes rétek helyén kialakított szántók esetében talajminőség és a vízháztartási viszonyok okán viszonylag gyorsan lehet az eredeti élőhelyet rekonstruálni. Ugyancsak támogatandók a kiöregedő lucernások spontán gyepesedését szolgáló törekvések. A tervezés során a természeti adottságok figyelembe vételével több élőhelyes (pl. gyepek, mocsár, erdőfolt vagy facsoport) változatos mozaikok kialakítása javasolt. A rekonstrukciókat az Agrár Környezetgazdálkodási támogatási rendszer segítheti.

Mind élőhely-fejlesztési, mind pedig élőhelyvédelmi szempontból kedvező lenne a művelt szántóterületek és a Natura 2000 terület határvonalán erdősíteni, cserjésíteni.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok

A fentebb vázolt élőhely-rekonstrukciós program keretében, gyepes élőhelyekkel mozaikoló, az adott szántó talaj és vízháztartás viszonyainak megfelelő, a tájra jellemző természetes erdőtípusok foltjait érdemes telepíteni. Célállományként domborzattól függően hazai nyáras és kocsányos tölgyes elegyítések is megfelelőek. Elegyfajokként is hazai és tájhonos fafajokat javasolt alkalmazni.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A Natura 2000 területen található szántóterületek talajviszonyaik okán részben vagy egészben kevésbé alkalmasak intenzív művelésre. A szántók gyep-erdő mozaikokká történő átalakításával hosszútávon jelentősen lehetne növelni a természetközeli élőhelyek arányát. A rekonstrukcióval mindhárom jelölő élőhely ((pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440))) kiterjedése növelhető lenne hosszú távon. A szántóföldi technológiákra (tápanyag utánpótlás, kemikáliák) vonatkozó előírások a határos természetes élőhelyek ökológiai állapotának megőrzését szolgálják, mindaddig, amíg a rekonstrukció megtörténik.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Elhagyott és lakott tanyák, telephelyek, roncsterületek, földutak. Sokfelé előfordulnak elszórta, összes kiterjedésük 16,6 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: tanyák, családi gazdaságok (U10), út- és vasúthálózat (U11), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Nem adhatók meg kötelező előírások

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Élőhelyrekonstrukció. (GY118)
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható. (GY119)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Vizsgálni érdemes a roncsterületek élőhelyi rehabilitációjának lehetőségét.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok

A tanyák és állattartó telepek tájképi és környezetvédelmi szempontú fásítása, illetve védőfásítása javasolt.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Az érintett mezőgazdasági telepeken a környezeti károk kizárása érdekében az ingatlanhatáron belüli működés megkövetelése, a környezetvédelmi szabályok betartása, a károkozások kizárása, a már okozott károk felmérése az elérendő cél. Ezt célzott szakhatósági ellenőrzések is segíthetik. A telephely esetleges hasznosítás váltása esetén vizsgálandó az új hasznosítás potenciális hatása a Natura 2000 területre. Az ingatlan nyilvántartásba vett földutak esetében fontos annak folyamatos karbantartása, hogy az útelhagyásos gyepkárok megakadályozhatók legyenek.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó területek jórészt azt a gazdálkodást szolgálják ki, amelyek egyben a Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését is biztosítják. A természetvédelmi érdekeket és a gazdálkodás szempontjait is figyelembe vevő javaslatok összességében az érintkező élőhelyek védelmét szolgálják.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírászerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva jelennek meg az önkéntesen vállalható kezelési előírások között. Élőhelyrekonstrukcióval kapcsolatos javaslatok mind az 5 kezelési egységgel kapcsolatosan megjelennek a dokumentációban.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé:

KE-1, KE-2: a megfogalmazott javaslatok a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományának fennmaradása szempontjából is fontosak.

A jelölő fajok védelme érdekében a Natura 2000 területen további specifikus fajvédelmi intézkedés foganatosítása nem indokolt.

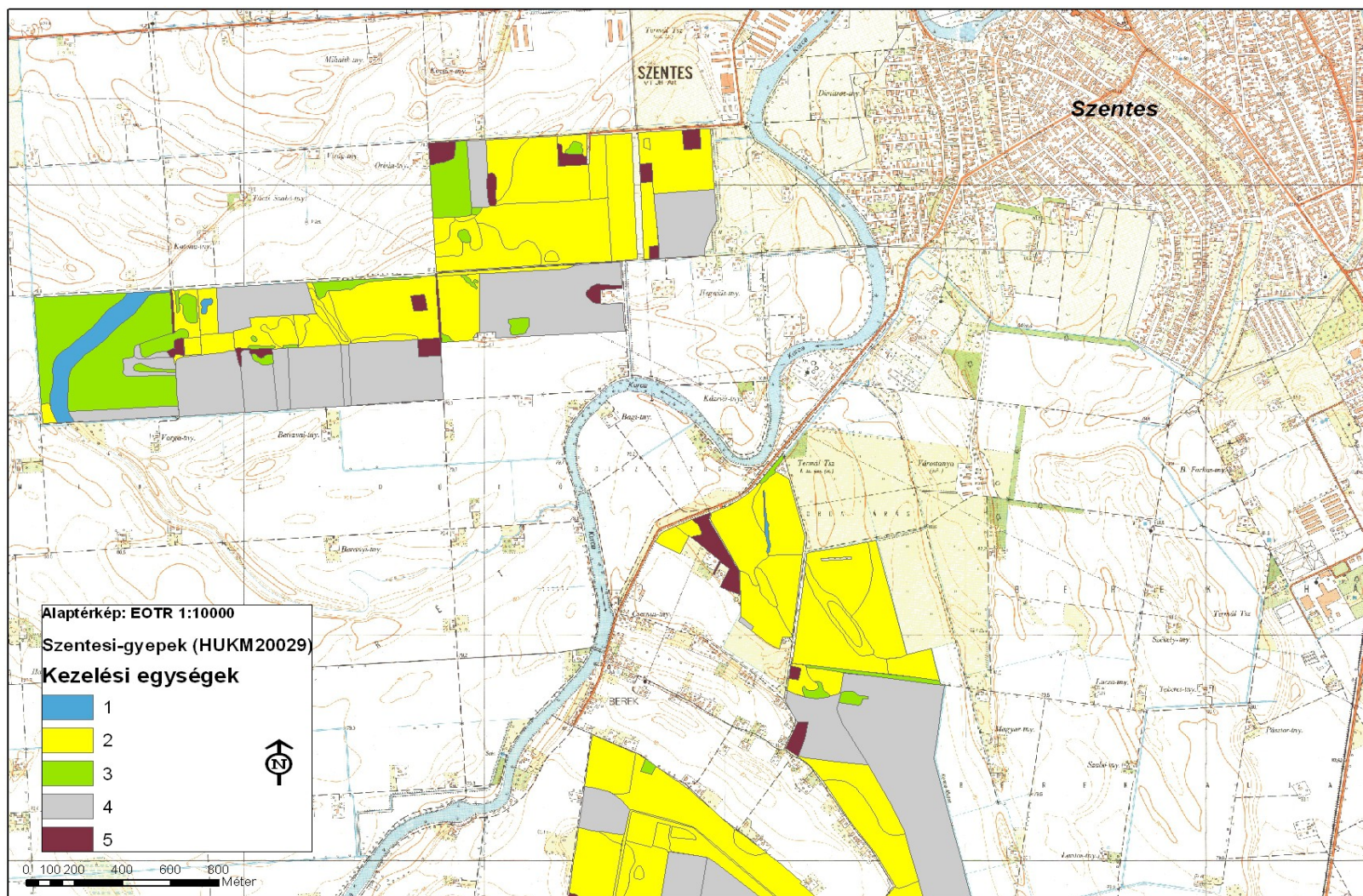
A területen nem jelölő, de közösségi jelentőségű kékvércse (*Falco vespertinus*) és szalakóta (*Coracias garrulus*) érdekében fogalmaztunk meg javaslatot a KE-3 egységben.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

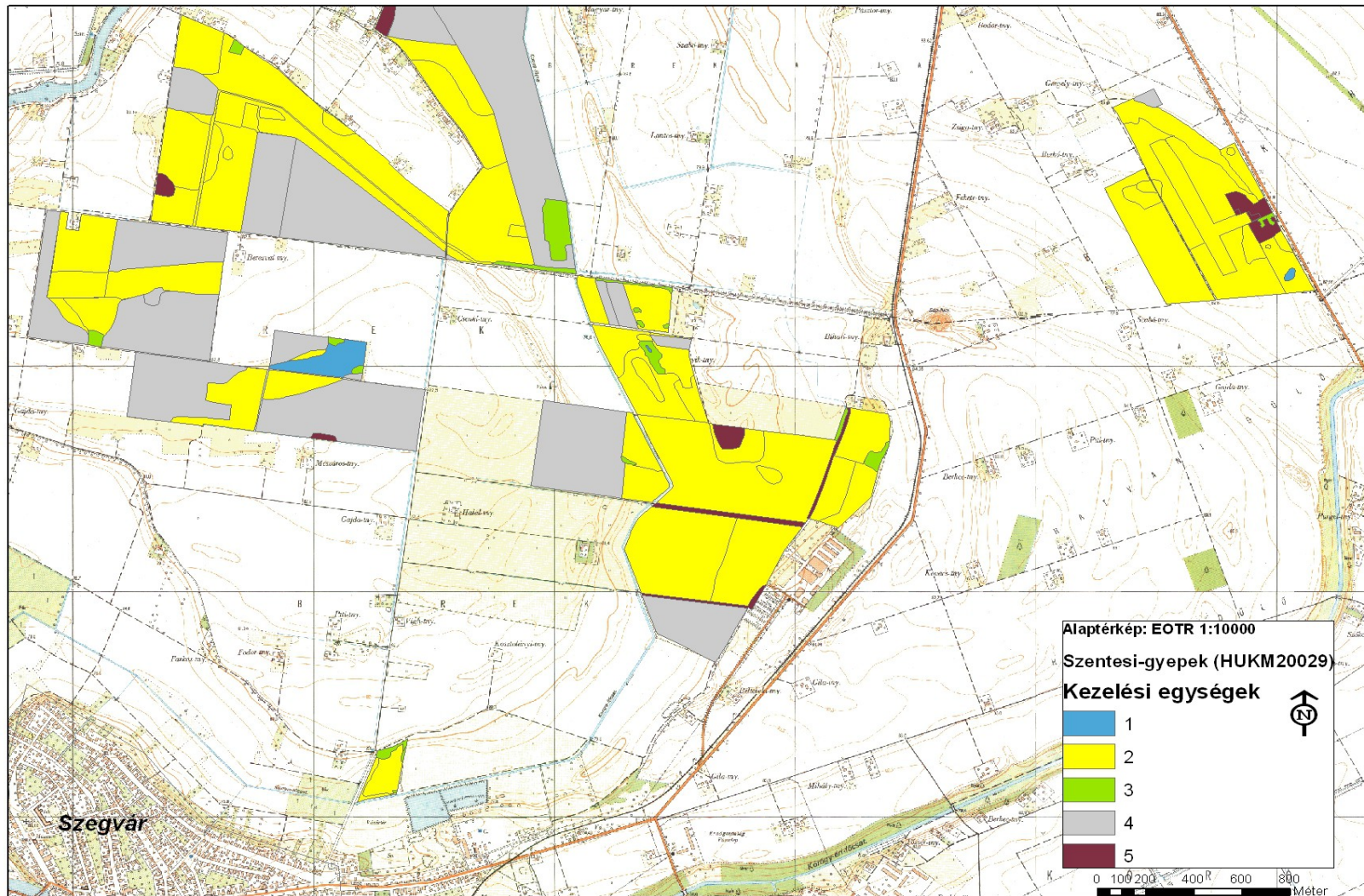
Élőhelyek: A tervezés alapját jelentő élőhelytérkép 2014 folyamán készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 10 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek ((pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre kidolgozott vonatkozó módszertan.

3.2.5. Mellékletek



A tervezési terület kezelési egységei 1. 2015. 01. 20.



A tervezési terület kezelési egységei 2. 2015. 01. 20.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a terület tényleges hasznosítási módjaira, jellemzően a különböző művelési ágakra kerülnek meghatározásra. Ezek az összes, adott területhasználati móddal (művelési ággal) érintett kezelési egységre vonatkoznak (KE1-6).

A kezelési javaslatok megvalósítása során az alábbi fontosabb körülményeket kell figyelembe venni:

- Országos jelentőségű védett természeti terület a tervezési területen nem található, így területre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv nem készült.
- A terület nem tartozik Magas Természeti Értékű Területek hálójába.
- A terület a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv Tisza részvízyűjtőjéhez, annak a 2-19 Kurca alegységéhez tartozik.
- A terület az Országos Ökológiai Hálózattal egyes elemeivel átfedésben van.
- A területek közel teljes egésze magántulajdonban (88%), illetve a helyi közösségek (önkormányzat – 9%, vadásztársaság) kezében van.
- Az 5 elkülönülő területegységből álló mozaikos terület legnagyobb része gyepterület (legelő, rét), jelentős (1/3-ad) a szántók aránya, és 8% az erdőként és fásított területként nyilvántartott terület.
- A gyepterületek legnagyobb részét jelenleg kaszálják, valamint szarvasmarhával és juhval legeltetik. A legeltetés a gyepterületeken található tanyák környékén helyenként intenzívnek mondható (túllegeltetés). A Kendergyári gyepterület degradált, kezeletlen: fajösszetétele az elgyomosodást, eljellegtelenedést mutatja. A Szentesi repülőteret májusban kezdődő, rendszeres kaszálással tartják fenn (ez a reptér üzemi működésének feltétele); délkeleti részének kaszálása nem rendszeres, ami gyomosodáshoz vezetett.
- A nagytáblás szántókon egyéves kultúrnövények találhatók, vetésváltásos rendszerben jellemzően kalászos gabonákat, kukoricát és napraforgót termesztnek. Emellett kisebb részekben zöldszénásványokat a lucernát termesztnek. Mélyebb, belvizes szántórészekben a csapadékosabb években a felhagyott szántók gyomos parlagjai jelennek meg.
- Az erdők döntő része magántulajdon (97%).

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A területek a MEPAR alapján nem tartoznak a „Kedvezőtlen Adottságú Területek” vagy a „Nitrátérzékeny Területek” közé.

A szántóföldeken gazdálkodók általánosan igénylik az egységes területalapú támogatást (SAPS). A gyepeken gazdálkodók többsége igényli a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs kifizetését; a szántókon és gyepeken gazdálkodók egy része a horizontális szántó és gyepterület agrár-környezetgazdálkodási célprogramokban is részt vett 2009-2014 között (terepbejárások, interjúk, gazdafórum alapján, de teljes körű adatok nem állnak rendelkezésre).

A területen folyó gazdálkodást érintő, kifejezetten területalapú agrártámogatások közül az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések a legfontosabbak, amelyeknek jelentős természetvédelmi, illetve természetkímélő gazdálkodást befolyásoló vonzatai vannak. A horizontális agrár-környezetgazdálkodási célprogramok (integrált szántóföldi növénytermesztési, extenzív gyepeggazdálkodási) előírásai jórészt lefedik a szántókra és gyepekre megfogalmazott fenntartási szintű kezelési javaslatokat, így az ezekben való részvétel nagyban segíti a természetvédelmi célok megvalósulását, a területrészek megfelelő kezelését.

A tervezési terület meghatározó részének kezelése szempontjából legjelentősebb hatású agrár-környezetgazdálkodási célprogramok 2014.08.31-el véget érnek.

A területek erdői tekintetében az erdőgazdálkodók által igénybe vett erdészeti támogatási programokról (erdő-környezetvédelem, szerkezet átalakítás, erdő- és agrár-erdészeti rendszer létrehozása) nincsenek elérhető adatok.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A 2014.08.31-el lezáruló 2009-2014 agrár-környezetgazdálkodási támogatások folytatását jelentő, következő agrár-környezetgazdálkodási programot minél előbb javasolt elindítani.

Javasolt a teljes tervezési terület beemelése a Magas Természeti Értékű Területek új rendszerébe. Ez által a zonális agrár-környezetgazdálkodási célprogramok magasabb kifizetési összegű és nagyobb természetvédelmi hozadéku, kifejezetten természetkímélő agrár-környezetgazdálkodási intézkedések is elérhetővé válnának a terület gazdálkodói számára (minden művelési ágat érintően).

A kezelési egységek (KE1-5) szempontjából fontos a következő javaslatok megjelenítése jövőbeli agrártámogatási programok intézkedéseinél és előírásainál (az érintett művelési ágakra vonatkozóan):

- javasolt a gyepek közé beékelődő, illetve érintkező szántóterületek kezelt parlag, még inkább gyeppel, illetve vizes élőhely felé történő spontán vagy irányított átalakításának, illetve a feltört gyeprészek visszagyepesítésének kiemelt támogatása;
- a csapadékvíz megőrzéséhez, visszatartáshoz szükséges beavatkozások támogatása fontos;
- felszíni- és talajvizek, talaj és gyeppnövényzet fokozott védelme tápanyagterheléssel és vegyianyag-szennyezéssel szemben, valamint a szaporodási időszakban végzett beavatkozásoktól; itt megemlíthető az időszakos vizek, vízállások területének különálló kezelése (vizes élőhelyek kialakítása, előírásai);
- gyepek esetében a legeltetési sűrűség és a kaszálási időpont meghatározására, illetve a legelésből-kaszálásból kizárt területek lehatárolása az évekre előre megadott konkrét időpontok helyett alkalmasabb a nemzeti park igazgatóság által a gazdálkodóval közösen kidolgozott és évente felülvizsgált „legeltetési/kaszálási terv” alkalmazása; rugalmasabb alkalmazkodást tesz lehetővé az eltérő évi csapadékviszonyokhoz és a változó gazdálkodási adottságokhoz (állatállomány, szénaigény, géppark);
- általánosságban az inváziós növényfajok visszaszorításának támogatása alapvető fontosságú;
- fentiek esetében alapfeltétel az érintett művelésből kivett területrészek beemelése a támogatható területek közé.

Fontosabb kiindulási aktuális jogszabályok:

- agrár-környezetgazdálkodási támogatások (időszak: 2009-2014, 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet és kapcsolódó rendeletei),
- nem termelő beruházások támogatása (időszak: 2009-2014, 33/2008. (III.27.) FVM rendelet),
- Natura 2000 gyepterületek kompenzációs kifizetése (269/2007 /X. 18./ Kormányrendelet, 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet),
- 46/2009. (IV. 16.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alaphoz az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól,
- 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alaphoz az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről,
- 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alaphoz az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről,
- 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alaphoz a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól.

A KE1-5 kezelési egységek által érintett egyes művelési ágakra, hasznosítási módokra javasolt agrártámogatási-kifizetési előírások lényegében átfedésben vannak az új, várhatóan 2016. elejétől bevezetendő „Vidékfejlesztési Program 2014-2020” vonatkozó, jellemzően területalapú intézkedéseivel és műveleteivel. Ezért előremutatónak tarjuk azok rövid ismertetését a következőkben:

Nem termelő beruházások támogatása mezőgazdasági területeken:

- Madárvédelmi célú eszközbeszerzések (madárbarát kaszáláshoz vadriasztó lánc beszerzése, madárvédelmi berendezések beszerzése /jellemzőn fészekodúk/)
- Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások (inváziós növényfajok visszaszorítása gyepterületeken, tartós zöldugor létesítése szántóterületeken, gyeptelepítés, sövény telepítése mezőgazdasági táblák szegélyein)
- Vízgazdálkodási beruházások (területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, partmenti pufferzóna kialakítása)

Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

- Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása – horizontális (gyepgazdálkodásos extenzív állattartás fás területen, mezővédő fásítás kialakítása)

Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

- Az erdei ökoszisztémák környezeti értékének növelését célzó beruházások – horizontális és innovációs (ökológiai célú erdőszerkezet átalakítás őshonos fajokkal, mikroélőhelyek kialakítása és fenntartása)

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések

- Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (szántó, gyepterület, ültetvény, vizes élőhely, nádas; külön vízvédelmi célú szántóterületek /nitrát, erózió, belvíz, aszály, partmenti sáv/, természetkímélő gazdálkodási módszerek kiemelt földrajzi zónákban: Magas Természeti Értékű Területek, Natura 2000 területek és Víz Keretirányelv területek,

választható előírásokból gazdálkodónként irányítottan/segítséggel összeállított vállalási csomagok, előírások eltérő környezeti hatása alapján súlyozva azok kifizetési értékét, belépő-alap-választható szintezettséggel, alkalmazkodó pontozási rendszerrel)

Ökológiai gazdálkodás támogatása

- Ökológiai gazdálkodás (környezetkímélő gazdálkodás)

Kompenzációs kifizetések Natura 2000 gyepterületeken (jelenlegi rendszeren alapuló)

Kompenzációs kifizetések Natura 2000 erdőterületeken (jelenlegi rendszeren alapuló)

Kompenzációs kifizetések vízgyűjtő-gazdálkodási tervekbe felvett mezőgazdasági területeken

- Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kompenzációs kifizetések (erózió- és belvíz érzékeny területek, partmenti puffersáv)

Erdő-környezetvédelmi kifizetések (jelenlegi rendszeren alapuló: ápolás, felújítás, véghasználat)

Környezetvédelmi projektekre és alkalmazásban lévő környezetvédelmi gyakorlatokra irányuló közös megközelítések, ideértve a hatékony vízgazdálkodást, a megújuló energia alkalmazását és a mezőgazdasági tájkép megőrzését

- Együttműködésben megvalósuló fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás ösztönzése és megvalósítása (térsgéi szintű, komplex tájhasználati mintaprojektek)

Jövőbeli agrártámogatási rendszert érintő, kapcsolódó javaslatok:

Legeltető állattartás

A síkvidéki gyepek, füves élőhelyek kezelésénél természetvédelmi szempontból legtöbb esetben előnyösebb a kíméletes (extenzív, szabályozott) legeltetésre alapuló hasznosítás, szemben a csak kaszálással (főként a szárazúzással) történő hasznosítással. Ezért, illetve a jóval nagyobb beruházási- és munkaerő igénye miatt is célszerű az agrártámogatások és főleg kifizetések (pl. agrár-környezetgazdálkodás, Natura 2000 gyepek) esetében arányaiban magasabb összeggel kiemelten támogatni a legeltetési állattartást a csak kaszálós gyephasznosítással szemben.

Szaktanácsadás

Kiemelten fontos lenne a természetkímélő gazdálkodási módszerek ismereteinek szaktanácsadókon keresztüli eljuttatása a gazdálkodókhoz, egyrészt a helyi természetvédelmi szakemberek bevonásával, másrészt a jelenlegi tanácsadói állomány felkészítésével. A mostani agrár-szaktanácsadási rendszert mindenképp bővíteni kellene specializált, célzottan a Natura 2000 és Magas Természeti Értékű Területeken tevékenykedő szaktanácsadók egyedi hálózatával, amely természetesen integrálódna a rendszerbe, annak a koordinálásával működhetne.

Ezen szaktanácsadók kiválasztásában, felkészítésében és rendszeres magas szintű képzésében illetve szakmai háttéranyagokkal történő ellátásában részt kellene vennie az összes nemzeti park igazgatóságnak, a természetvédelmi tudásbázisoknak és kutatóhelyeknek (pl. MTA Ökológiai Kutatóközpont, egyetemi tanszékek), és a gyakorlati gazdálkodást is folytató természetvédelmi civil szervezeteknek. Ezen feladatokra pl. támogatott innovációs projekteket is lehetne fejleszteni a 2014-2020 Vidékfejlesztési Programon belül, vagy a KEHOP-on belül mint konstrukciót megjeleníteni és pályázati forrást nyújtani rá.

A szaktanácsadáshoz kapcsolódva fontos szerepe lehet a bemutató üzemeknek, amennyiben sikerül elegendő számú, példamutató természetkímélő gazdálkodást folytató nyitott gazdaságot bevonni a hálózatba, szerencsés esetben földrajzilag is lefedve a fontosabb élőhelytípusokat, tájegységeket. A nemzeti park igazgatóságok gazdálkodást folytató egységei az eddigiekhez hasonlóan ebben is úttörő szerepet vállalhatnak.

Ezen Natura 2000 fenntartási tervek előzőeket is segíthetik, pl. a területi szaktanácsadók felkészítését és terepi tanácsadói munkájukat, az agrártámogatási/vidékfejlesztési programokban résztvevő gazdálkodók felkészítését és ellenőrzéseit.

3.3.2. Pályázatok

Jelenlegi pályázatok

A tervezési területen jelenleg nincs olyan futó pályázat, amely meghatározóan érintené a kezelési egységek jelölő élőhelyeit vagy fajait, azok jelenlegi és tervezett kezeléseit.

Tervezett pályázatok

A tervezési területre vonatkozóan, annak célzott kezelésre jelenleg nem terveznek külön pályázatot.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területhez kapcsolódóan nincs egyéb javasolt eszköz a kezelési javaslatok megvalósításához.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

3.4.1.1. Érintettek elektronikus levélben történő megkeresése és tájékoztatása

A kommunikációs tervben meghatározott legfontosabb érintettekről a tervezési terület figyelembe vételével, célzott legyűjtéssel címlista került összeállításra. A megkeresett érintettek csoportjainak felsorolását a 3.4.2. Kommunikáció címzettjei című fejezet tartalmazza.

A címlista alapján a legfontosabb érintettek első körben elektronikus levélben kaptak tájékoztatást a tervezés elindulásáról és céljáról, a tervezés résztvevőiről, a tervről történő tájékozódási és a bekapcsolódási, véleményezési lehetőségekről. Az elektronikus levél tartalmazta a fő tájékozódási és véleményezési lehetőségként megadott honlap címét és egy közvetlen véleményezési email-címet, valamint mellékletként a tervezésről szóló tájékoztató dokumentumot is.

Második körben a legfontosabb érintettek elektronikus levélben figyelemfelhívást és tájékoztatást kaptak a terület fenntartási tervével kapcsolatban megtartandó gazdafórumról, annak pontos helyszínéről és időpontjáról, felkérve a címzetteket a részvételre, hogy véleményüket szóbeli formában is elmondhassák. A levél megerősítésként újból tartalmazta az egyéb, írásbeli véleményezési lehetőségek felsorolását is.

3.4.1.2. Honlap és email-cím

A tervezés információi (tervezésről és tervezőkről tájékoztatás, terv megismerési és letöltési lehetősége) minden érdeklődő számára szabadon hozzáférhető módon, kifejezetten a fenntartási tervekkel kapcsolatos kommunikáció céljára kialakított www.respect.hu/natura weboldalon jelentek meg. Ezen a honlapon lehetőség van közvetlen hozzászólási felületen is írásbeli véleményeket, javaslatokat eljuttatni a tervezésben résztvevők felé.

A honlap hozzászólási felületét kiegészítően egy külön, kifejezetten a fenntartási terv véleményezésére létrehozott email-cím is rendelkezésre állt az érintettek számára, hogy írásbeli hozzászólásukkal, javaslatukkal részt vehessenek a tervezés folyamatában (natura@respect.hu).

3.4.1.3. Sajtóközlemény és hirdetés

A tervezés megkezdéséről sajtóközlemény került kiadásra, főként a megyében érintett nyomtatott és elektronikus sajtóorgánumok részére. A sajtóközlemény röviden tartalmazott információkat a tervezés elindulásáról és céljáról, a tervezés résztvevőiről, a tervről történő tájékozódási és a bekapcsolódási, véleményezési lehetőségekről. A közlemény kiadását elsősorban internetes felületeken történő megjelenések követték.

A tervezés lényegi szakaszában, a sajtóközlemény tartalmával fizetett hirdetés jelent meg a leginkább érintett Békés megyében egy nagy példányszámú ingyenes kétheti lapban, amely számos érintetthez eljut (Csabai Mérleg, 2014. június 19., 28.000 példány), valamint a tartalma a lap internetes oldalán is megjelent (www.csabaimerleg.hu, 2014. június 5.)

3.4.1.4. Jegyzőkönyvezett terepbejárás

A tervezés lényegi szakaszában meg kívántuk ismerni a területen a legjelentősebb földhasználók ismereteit a témakörrel, szükségleteit és elvárásait. E célból terepbejárással egybekötött helyszíni interjút végeztünk a legfontosabb területhasználókkal. A helyszíni interjúhoz készült egy részletes kérdéssor (bővebben a 3.4.4. Kommunikációs melléklet című fejezetben), ami alapján minden fontos kérdés felmerült és a kapott válaszok írásban dokumentálásra kerültek. A terepbejárásokat, helyszíni interjút a kommunikációs tevékenységben részt vevő Körösök Völgye Naturpark Egyesület helyi ismeretekkel rendelkező munkatársai bonyolították le 2014. június és július hónapban. Az elhangzottakról a helyszínen interjú jegyzőkönyv készült.

A helyszíni személyes interjúk alanyait az érintettek elemzését követően választottuk ki: a jelentősebb földtulajdonosokat, a természetvédelmi örök által javasolt vezető gazdálkodókat, a nagyobb hatással lévő területhasználókat, a szabályozó és hasznosító szervezetek kerestük meg. A kapott információk jól felhasználhatónak bizonyultak a szakmai tervezés során, főként a kezelési javaslatok megfogalmazásánál.

3.4.1.5. Gazdafórum

A tervezési területet érintően a fenntartási tervvel kapcsolatban gazdafórum került megrendezésre 2014. augusztus elején. A gazdafórum az érintettek széles körében került meghirdetésre, amelyet a gazdálkodók esetében a területileg illetékes falugazdászokon és önkormányzatokon keresztüli tájékoztatás is megerősített.

A megrendezett gazdafórum helyszíne: Művelődési és Ifjúsági Ház (6600 Szentés, Tóth J. u. 10–14.), és időpontja: 2014. augusztus 19., 14.00 óra. A gazdafórumon 11 fő vett részt (kitöltött jelenléti ív, fényképek). A fórumon elhangzott véleményeket, kérdéseket és válaszokat emlékeztető rögzíti.

A fórum megfelelő lehetőség a terv szélesebb körű megismerésének és a kapcsolódó véleménynyilvánítás biztosítására. Az érintett gazdálkodók, érdeklődők, döntéshozó és felügyeleti szervek számára lehetőség nyílt a fenntartási terv részleteinek megismerésére, a tervezett intézkedések okainak és összefüggéseinek megértésére, illetve a szóbeli vélemények és javaslatok közvetlen tervezők felé történő megfogalmazására. A fórumon a fenntartási tervről a tervező BioAqua Pro Kft. szakértői és megbízottjai, illetve a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

munkatársai adtak tájékoztatást, illetve válaszoltak a kérdésekre és fogadták a hozzászólásokat, javaslatokat – amelyek írásos emlékeztetőben kerültek rögzítésre.

3.4.1.6. Önkormányzati közzététel

A fenntartási terv önkormányzati közzététele a tervezési terület közigazgatási határok alapján érintett összes településének önkormányzatánál, az illetékes polgármesteri hivatalokban történt, lehetőség szerint kifüggesztés útján, illetve kiegészítésként helyi újságban vagy települési honlapon történő híradás révén.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjeit a támogatási rendelet, illetve a korábbi tervezési kommunikációs projektek tapasztalatai alapján a következőkben határoztuk meg.

A fenntartási tervben előírtak végrehajtásában érintettek:

- érintett földhasználók, gazdálkodók
- érintett ingatlantulajdonosok, vagyonkezelők
- területileg illetékes területi államigazgatási szervek
- érintett önkormányzatok
- érintett vízgazdálkodási társulatok
- érintett vadgazdálkodási szervek
- érintett vizeken a halászati jogok jogosultjai

A fenntartási tervezés eredményeit felhasználó szakmai szervezetek:

- területileg illetékes falugazdászok és agrár szaktanácsadók
- területileg illetékes agrárgazdasági kamara, gazdálkodói szakmai szövetségek és más gazdálkodói érdekképviselői szervek az érintett ágazatokban
- térségi szakterületi, környezetvédelmi és természetvédelmi társadalmi szervezetek
- területileg illetékes területi államigazgatási szervek

Az önkormányzatok, államigazgatási szervek, a területen működő civil és érdekképviselői szervek elérhetőségei gyűjtés alapján rendelkezésre álltak. A területen érintett földtulajdonosok és vagyonkezelők megkeresése érdekében átnéztük a legfrissebb földhivatali adatokat. A földhivatali adatbázis másrészt segített a legfontosabb, meghatározó véleménnyel rendelkező nagyobb gazdálkodók kiválasztásában is, amelyhez javaslataikkal segítséget nyújtottak a helyi terepi ismeretekkel rendelkező működési terület szerinti Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrei is.

A tájékoztató elektronikus leveleket a következő, a tervezési területen érintett célcsoportok kapták meg:

- közigazgatási határakkal érintett települési önkormányzatok (polgármesteri hivatalok: polgármester, jegyző): Szegvár, Szentés
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei főfalugazdásza és az érintett településeken illetékes falugazdászok; rajtuk keresztül a települések gazdálkodói, földhasználói

- a tervezési területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek: Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, Nemzeti Környezetügyi Intézet Alsó-Tisza-vidéki Kirendeltség, Csongrád Megyei Kormányhivatal, Csongrád Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága, Csongrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága, Csongrád Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága, Csongrád Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Csongrád Megyei Kirendeltsége, Magyar Államkincstár Csongrád Megyei Igazgatóság, Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- érintett Vízgazdálkodási Társulatok, Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Dél-Alföldi Erdészeti Zrt. (DALERD)
- megyei Horgász Egyesületek Szövetsége
- Országos Magyar Vadászkamara megyei Területi Szervezete
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete
- érintett LEADER Helyi Akciócsoportok
- Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat megyei referense

Jegyzőkönyvezett terepbejárások, interjúk célcsoportjai:

Személyes megkeresésre, jegyzőkönyvezett terepbejárásra a jelentősebb nagyságú területen gazdálkodó, meghatározó területhasználók (akik legtöbb esetben földtulajdonosok is), a területi természetvédelmi örök javaslataival megerősített helyi gazdálkodók esetében került sor.

A listát érintett Vízügyi Igazgatóságokkal és Vízgazdálkodási Társulatokkal, ágazati érdekképviselőkkel (Agrárgazdasági Kamara, Vadászkamara), területeket hasznosító szakmai szervezettel (Horgász Szövetség) és erdészettel (DALERD) egészítettük ki.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Lezajlott egyeztetések:

Fontosabb hozzászólások, kérdések és válaszok összefoglalása:

Gazdafórum: Művelődési és Ifjúsági Ház (6600 Szentes, Tóth J. u. 10-14.), 2014. augusztus 19., 14.00 óra.

Hozzászólók: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara.

Területkezelői, gazdálkodói, hatósági interjúk: terület gazdálkodói, Szentesi Kinizsi Mezőgazdasági Zrt., DALERD ZRt., Csongrád Megyei Vadászkamara, Szentesi Vadásztársaság

Önkormányzati kifüggesztésekre érkezett hozzászólások: -

Honlapon (www.respect.hu/natura) és emailen (natura@respect.hu) érkezett hozzászólások: Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, DALERD Zrt

Fontosabb kérdések, hozzászólások:

NÉBIH Erdészeti Igazgatóság kérdései: Miért kell olyan előírást betenni az anyagba, amely faj nem is él az adott területen?

Ha nincsenek jelölő fajok, akkor miért kell erőltetni a védelmét. Feleslegesen ne kerüljenek be előírások. Válasz: Ezek csak önként vállalt előírások, nem kötelezőek. Az önkéntes előírások betartását a természetvédelmi kezelővel kell egyeztetni. A közösségi jelentőségű madárfajok védelme érdekében került bele a javaslat, remélhetőleg ez is támogatási rendszerbe kerül majd.

NAK falugazdász kérdései: Az agrár-környezetgazdálkodási támogatásokkal kapcsolatban lesz-e új információ, előrelépés szeptemberben? Válasz: Erről egyelőre nincs pontos információ.

Az önkéntes vállalatok között vannak olyanok, amelyek jogszabályi kötelezettség van ettől függetlenül is, ez ellentmondás. Válasz: a tervező próbálta ezeket kivenni, de megadott listából lehetett csak választani a javaslatokat, ahol egyes esetekben nem szerepelt, hogy az adott tevékenységet jogszabály tiltja

Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság véleménye:

A vízügyi kezelő megfogalmazta véleményét a vizek kártételei elleni védekezést biztosító jogszabályok figyelembe vételéről, a vízborítás elvezetésével és a nádaratás korlátozásával kapcsolatban. Válasz: a megalapozó dokumentáció vízgazdálkodás fejezetébe a jogszabályi környezet egyes részei beépültek.

Az ATIVIZIG jelezte, hogy a belvízelvezető csatornahálózathoz tartozó vízfolyások, csatornaszakaszok fő feladata az érkező káros vizek továbbvezetése és a vízügyi kezelő feladata, hogy a csatornahálózat elemeit olyan állapotban tartsa, hogy ennek a fő feladatnak meg tudjanak felelni. A közbenső csatornaszakaszok nem függetleníthetők a levezető rendszer többi elemétől. A vízviisszatartás, vízmegtartás koncepcionális tervezése során nagyon fontos szempont, hogy a vízviisszatartás milyen szinten valósul meg, csatornamederben történő tározásról van szó, vagy a meder menti területek is előntésre kerülnek. A koncepcionális tervezés meghatározó eleme kell, hogy legyen a vízmegtartás, ill. előntés hatásainak vizsgálata. A jelenlegi, érvényes üzemeltetési engedélyek alapján történő vízelvezetési és vízkormányzási gyakorlattól eltérő vízviisszatartással, vízkormányzással járó elképzeléseket, csak a szükséges hatásvizsgálatok, műszaki tervezés és hatósági engedélyeztetés után lehet megvalósítani. Válasz: az észrevételek beépültek a KE-1 kezelési egység „(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok” címsora alá. A tervező befogalmazta a terv szövegébe, hogy a jelenlegi vízelvezetési, vízkormányzási gyakorlat módosítása, ill. az ehhez szükséges koncepcionális és részletes tervezési folyamat csak a vízügyi kezelő Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal végzett egyeztetés után, a célok és a feladatok kölcsönös összehangolása alapján lehetséges.

Az ATIVIZIG továbbá a KE-1 kezelési egységgel kapcsolatban tételesen felsorolta azt a 9 önkéntesen vállalható előírás-javaslatot, amelyek korlátoznák az alapfeladataik ellátását. Válasz: a kezelési egységek időközben formálódtak, a tervben, de a 9 önkéntesen vállalható kezelési javaslat megmaradt. Ezeket a tervkészítő benne hagyta az anyagban, mivel a javaslatok nem kötelező érvényűek, így a vízügyi kezelővel egyeztetve el lehet dönteni, hogy mely területekre korlátozva, milyen feltételekkel lehetséges esetleg az érintett kezelési javaslatokat megvalósítása oly módon, hogy a vízügyi kezelő kötelező feladatainak ellátását ne akadályozza meg.